

Поема «Сон»

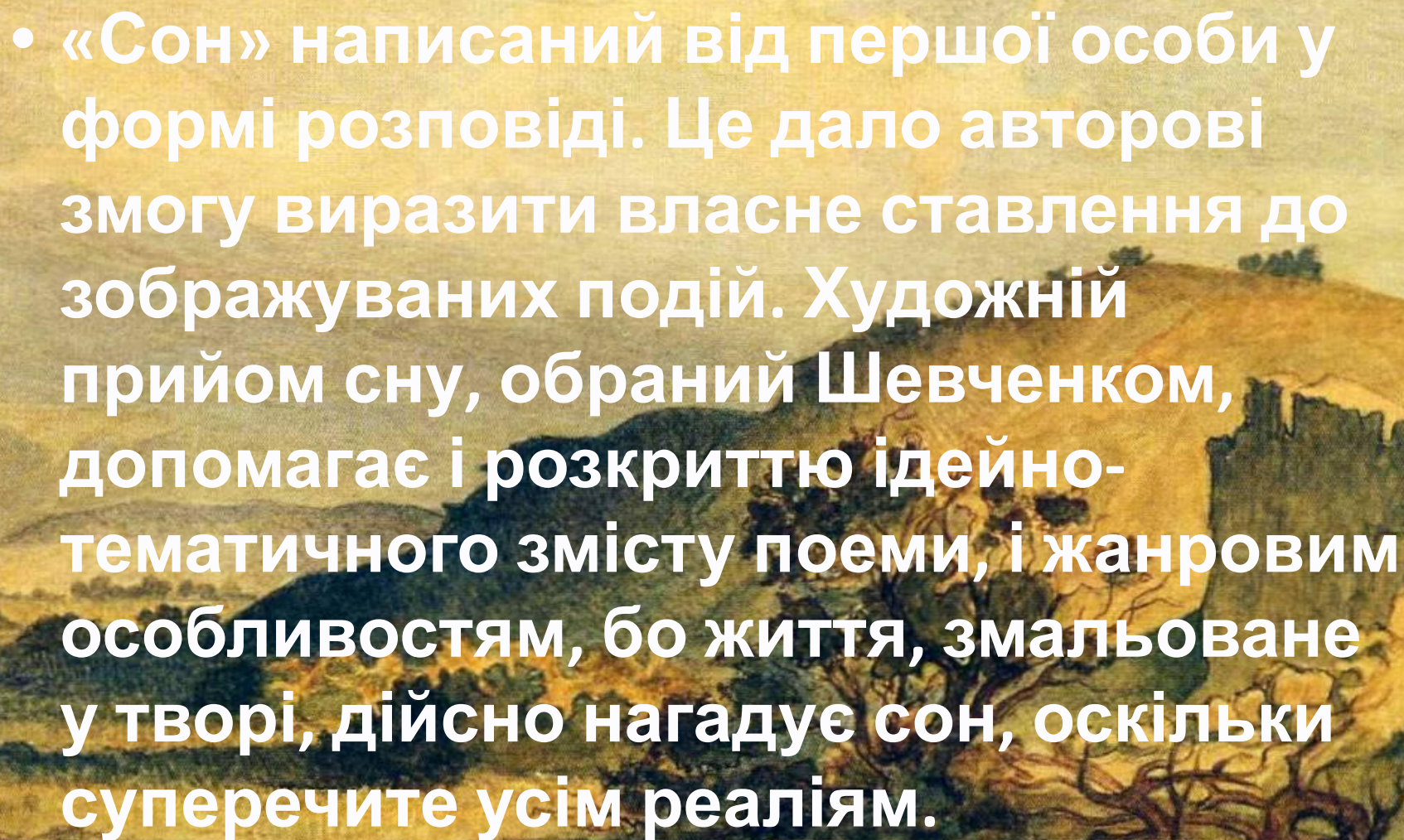
A painting of a riverbank scene. In the foreground, a sandy and grassy bank curves along the water's edge. A few people are visible near the water's edge, one sitting on a rock. The middle ground features several large, leafy trees. The background shows a wide river or lake with a forested hill in the distance under a soft, hazy sky.

Підготували :
учні Новомиргородської школи I-III
ст. №1

Плега Олександр
Масляна Марія

Історія написання

- Поема «Сон» — перша політично-сатирична поема у творчості поета. У цьому творі автор найповніше виразив політичні вимоги покріпаченого селянства. «Сон» — нищівна сатира на деспотичний режим Миколи I. Підзаголовок поеми («Комедія») вказує на його комічно-сатиричний характер.

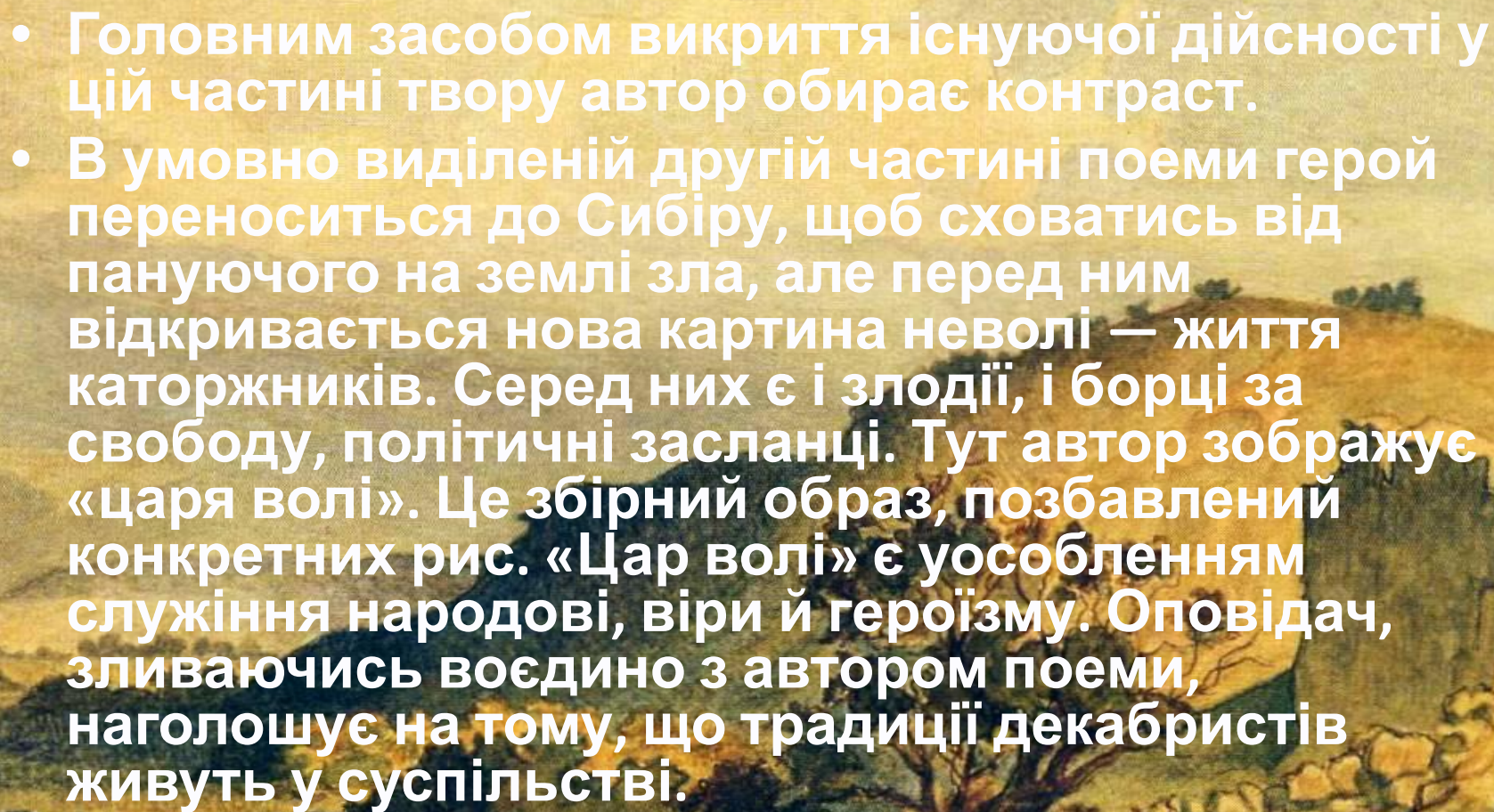
-
- A painting of a landscape with rolling hills and a large, gnarled tree in the foreground. The scene is rendered in a style that suggests a dream or a vision, with soft, blended colors and a sense of atmospheric perspective. The text is overlaid on the painting, providing context for the image.
- «Сон» написаний від першої особи у формі розповіді. Це дало авторові змогу виразити власне ставлення до зображуваних подій. Художній прийом сну, обраний Шевченком, допомагає і розкриттю ідейно-тематичного змісту поеми, і жанровим особливостям, бо життя, змальоване у творі, дійсно нагадує сон, оскільки суперечить усім реаліям.

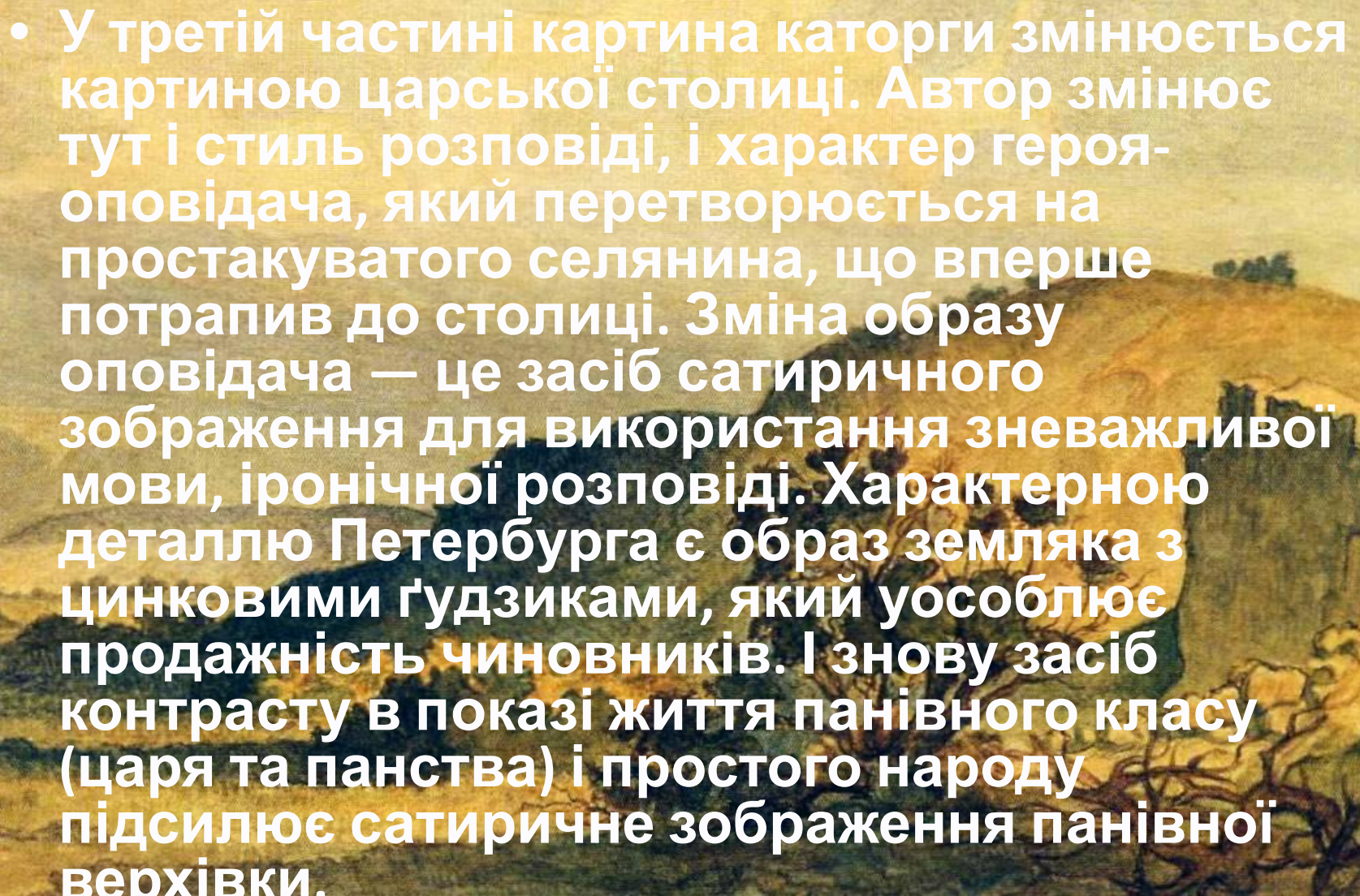
Ідея твору

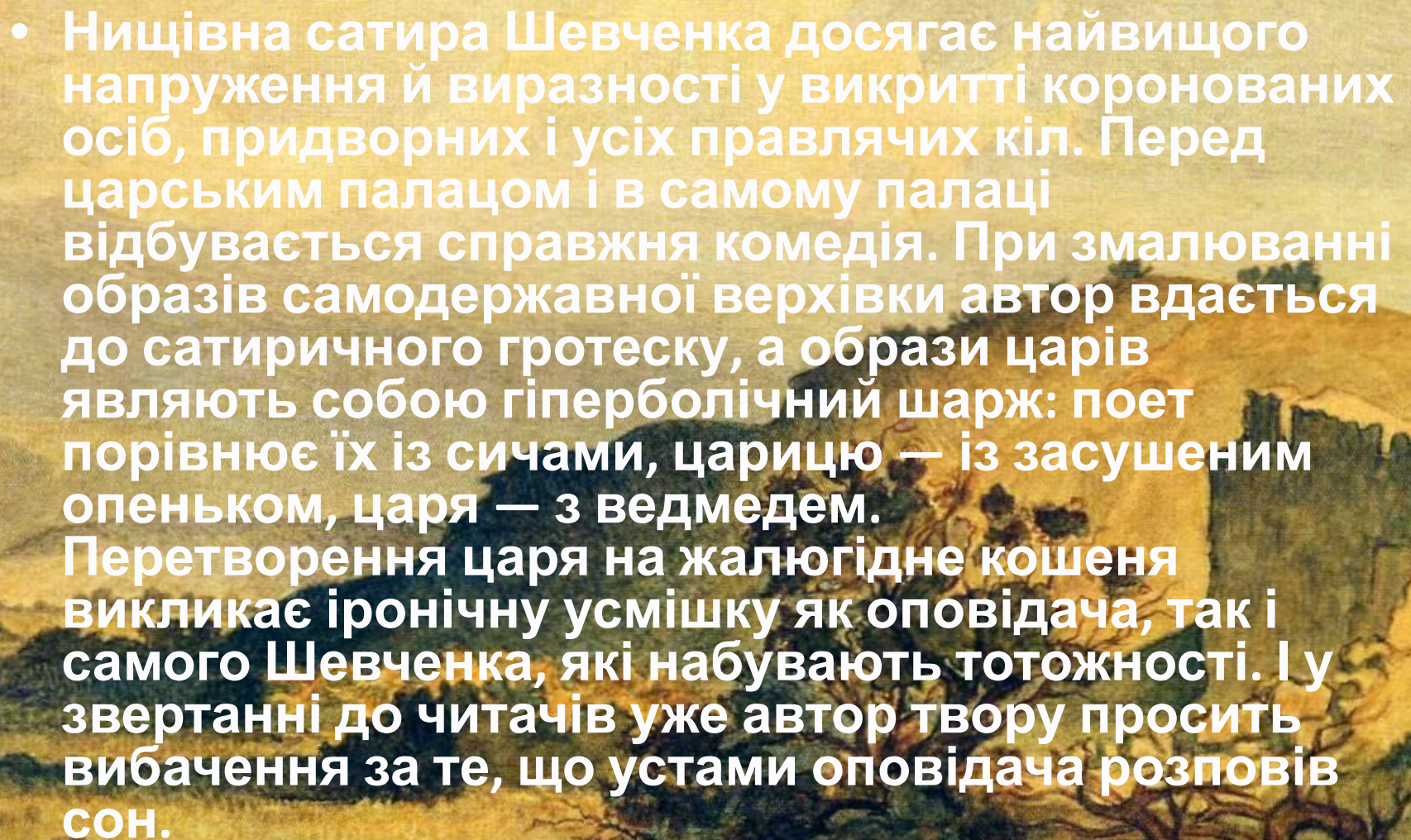
- Образ оповідача в поемі наближений до автора і є виразником його думок, його ставлення до подій, відтворених у поемі. Оповідач ніби пролітає у сні над безмежними просторами України і Росії, де спостерігає страшні картини життя народу, знущення поміщиків, чиновників, царя. Ці картини начебто витвір сонної уяви (таке сниться лише юродивим та п'яницям). Як самотійний персонаж оповідач бере безпосередню участь у всіх подіях, про які розповідає.

Образи та характеристика

- Композиційно, поема не поділена на розділи, але ми можемо виділити в ній вступ і три частини. У вступі можна спостерігати роздуми оповідача про суспільні умови, які призводять до розбрату і морального звиродніння. Взагалі вступ має сатиричний характер. У першій частині оповідач прощається з «безталанною вдовою» Україною, яку спочатку змальовано як земний рай, оповитий красою, а потім як пекло, у якому панують жорстокість і деспотизм:
 - Латану свитину з каліки знімають,
З шкурою знімають, бо нічим обуть
Княжат недорослих; а он розпинають -
Вдову за подушне, а сина кують,
Єдиного сива, єдину дитину,
Єдину надію! в військо оддають!
Бо його, бач, трохи! а онде під тином
Опухла дитина — голоднее мре,
А мати пшеницю на панщині жне.

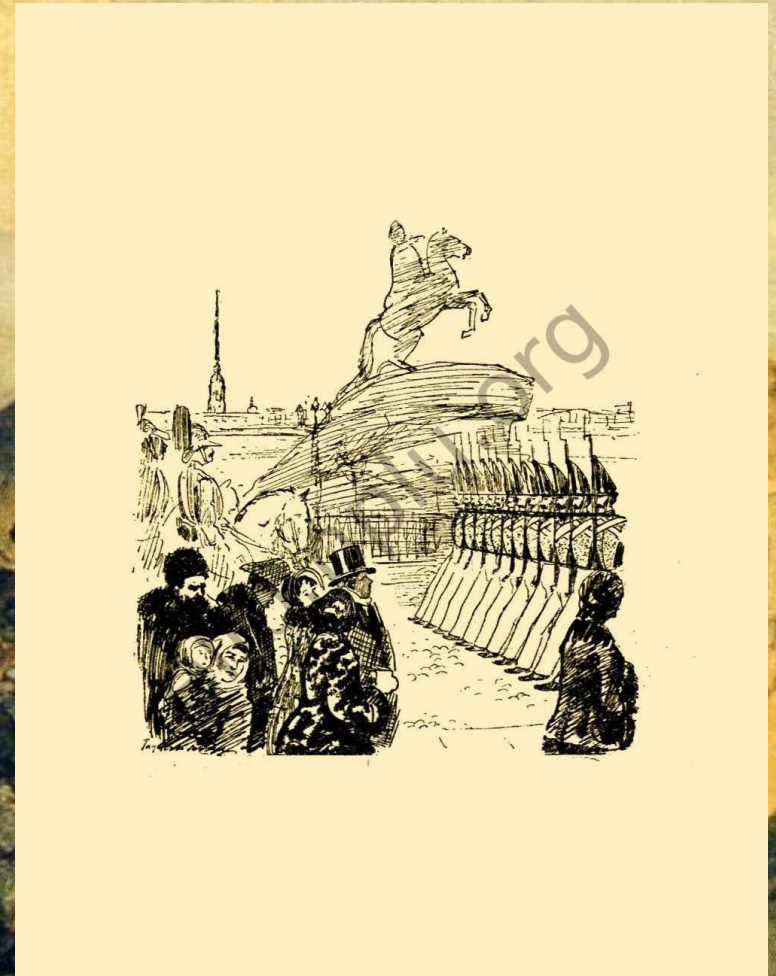
-
- Головним засобом викриття існуючої дійсності у цій частині твору автор обирає контраст.
 - В умовно виділеній другій частині поеми герой переноситься до Сибіру, щоб сховатись від пануючого на землі зла, але перед ним відкривається нова картина неволі — життя каторжників. Серед них є і злодії, і борці за свободу, політичні засланці. Тут автор зображує «царя волі». Це збірний образ, позбавлений конкретних рис. «Цар волі» є уособленням служіння народові, віри й героїзму. Оповідач, зливаючись воєдино з автором поеми, наголошує на тому, що традиції декабристів живуть у суспільстві.

-
- У третій частині картина каторги змінюється картиною царської столиці. Автор змінює тут і стиль розповіді, і характер героя-оповідача, який перетворюється на простакуватого селянина, що вперше потрапив до столиці. Зміна образу оповідача — це засіб сатиричного зображення для використання зневажливої мови, іронічної розповіді. Характерною деталлю Петербурга є образ земляка з цинковими ґудзиками, який уособлює продажність чиновників. І знову засіб контрасту в показі життя панівного класу (царя та панства) і простого народу підсилює сатиричне зображення панівної верхівки.

-
- Нищівна сатира Шевченка досягає найвищого напруження й виразності у викритті коронованих осіб, придворних і усіх правлячих кіл. Перед царським палацом і в самому палаці відбувається справжня комедія. При змалюванні образів самодержавної верхівки автор вдається до сатиричного гротеску, а образи царів являють собою гіперболічний шарж: поет порівнює їх із сичами, царицю — із засушеним опеньком, царя — з ведмедем. Перетворення царя на жалюгідне кошеня викликає іронічну усмішку як оповідача, так і самого Шевченка, які набувають тотожності. І у звертанні до читачів уже автор твору просить вибачення за те, що устами оповідача розповів сон.

Ілюстрація

- Ілюстрація до сатиричної поеми Тараса Шевченка «Сон», виконана відомим українським художником Миколою Глущенком (1901–1977). Малюнок прикрашає поему, що увійшла до невеличкої збірки Шевченкових творів, виданої у

Представлену ілюстрацію до твору
Тараса Шевченка «Сон» виконав
відомий український художник-
графік Іван Їжакевич (1864–1962).

